

Toimielin: Kaupunginhallitus

Tulosalue: Elinvoima- ja omistajaohjaus

Tulosyksikkö: Elinvoima- ja omistajaohjaus

Tilivelvolliset: kaupunginhallituksen jäsenet ja kaupunginjohtaja

Toiminta-ajatus

Kunnan tärkeimmät tehtävät ovat alueen elinvoiman ja hyvinvoinnin edistäminen. Elinvoiman edistämiseksi tarkoitetaan tässä yhteydessä elinkeinojen toimintaedellytysten edistämistä. Elinvoiman parantamiseen tähtäävillä toimenpiteillä pyritään verotulopohjan kasvattamiseen, uusien työpaikkojen luomiseen ja olemassa olevien säilyttämiseen. Elinvoimatyön merkitys korostuu entisestään, kun uudet hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023. Kuntien toiminnan painopiste muuttuu entistä enemmän elinvoimatyötä painottavaksi, samoin verorahoituksessa painopiste siirtyy aiempaa voimakkaammin verotuloja painottavaksi.

Kiteen uusi kaupunkistrategia seuraavalle nelivuotiskaudelle valmistui kevään 2022 aikana ja hyväksyttiin valtuustossa 16.5.2022. Elinkeinojen osalta strategiassa on määritelty toimialat, joille kehittäminen kohdentuu. Mukana ovat muun muassa vahva teollinen tuotanto, kehittyvä matkailu, maa- ja metsätalous sekä tuotteiden jatkojalostus, uusiutuva energia ja muotoilu ja suunnittelu. Elinvoiman kehittymiselle on asetettu strategiassa kunnianhimoiset tavoitteet.

TALOUDEN JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN 2023

Talous

Yritysten toimintaympäristö heikkeni vuoden 2023 aikana, kun Venäjä jatkoi hyökkäystänsä Ukraina. Hyökkäyksen seurannaisvaikutusten takia Saimaan kanava on ollut käyttämättömänä, Venäjän raja on toistaiseksi suljettu ja rajan yli tapahtuva henkilöliikenne ja lähes koko raaka-aine- ja tavaraliikenne on toistaiseksi päättynyt. Markkina- ja taloustilanne on ollut laskusuhdanteessa ja käännettä parempaan ei ole vielä näkyvissä. Tuotantokustannukset, sähkön ja energian hinta sekä korkotaso ja inflaatio ovat kohonneet vaikeuttaen yritysten toimintaedellytyksiä.

Kiteen kaupunki aloitti vuoden 2023 alusta elinvoimayhteistyön Business Joensuun kanssa yhteistyösopimuksen ja toimintasuunnitelman mukaisesti. KETI Oy:n operatiivinen toiminta päättyi maaliskuussa 2023 ja yhtiön toiminta lakkasi purkamismenettelyn tuloksena alkusyksystä 2023. Toimintamallin muuttumisen myötä saatiin monipuolisempi asiantuntijaorganisaatio kiteeläisten yritysten käyttöön sekä lisäresursseja ja -osaamista Invest in -työhön.

Elinvoiman kehittämishankkeista suunniteltiin laajempia ja vaikuttavampia kuin aikaisemmin. Yhteistyön laatua ja määrää lisättiin myös maakunnan ulkopuolelle. Tohmajärven ja Rääkkylän kanssa on tehty aktiivista yhteistyötä mm. edunvalvonnassa ja Business Joensuu -yhteistyössä. Rinnan uuden toimintamallin käyttöönoton kanssa aloitettiin suunnittelu TE-palveluiden ottamiseksi osaksi kunnan toimintaa. Väestön ikääntyminen, monia aloja vaivaava työvoimapula ja kohtaanto-ongelma haastoivat kuntia etsimään uusia ja innovatiivisia aiempaa laajempaan yhteistyöhön perustuvia ratkaisuja.

Talousarvio sisältää määrärahat kaupunginhallituksen alaisen elinvoima- ja omistajaohjausjaoston toimintaan sekä elinkeino- ja viestintäpäällikön resurssin. Viestintäpäällikkö aloitti tehtävänsä tammikuussa 2023. Viestintäpäällikön tehtävänä on koordinoita ja toteuttaa Kitee-viestintää. Syksyllä 2021 tehdyn brändityön mukaisesti rakennetaan Kiteen kaupungin viestintäportaalia sellaisen, että sen kautta välittyy myös yhdistysten, kylien ja Kesälahden pitäjän uutiset. Tavoite on nostaa esille paikallisten yritysten toimintaa toimittamalla medialle juttuvinkkejä kiinnostavista uutisista. Ansaitun median keinoin kohennetaan Kiteen

julkikuvaa ja lisätään alueen houkuttelevuutta. Tavoite toteutui osittain vuoden 2023 aikana ja nyt työ jatkuu vuoden 2024 aikana täydellä resurssilla.

Elinkeinopäällikön aloitti vuoden 2023 huhtikuussa. Hänen tehtävänä on vastata yhdessä Kiteen kaupunginjohtajan kanssa Kiteen kaupungin operatiivisesta elinvoimatyöstä, olla aktiivinen toimija kaupungin eri elinvoimatiimeissä, toimia yhteyshenkilönä Business Joensuun yritys- ja invest in - asiantuntijoihin, yrittäjiin ja kehittäjätahoihin, uutta teollista yritystoimintaa suunnitteleviin henkilöihin, osallistua uusien Kiteetä koskevien kehittämishankkeiden valmisteluun sekä muuhun elinvoima- ja omistajaohjausjaoston valmistelutyöhön.

Talousarvioon on sisällytetty 1 000 000 euron suuruinen kehittämisraha, josta kohdennettiin 90 000 euroa viestintään ja markkinointiin, 50 000 euroa kaavoitukseen ja maankäyttöön. Vuoden lopussa laadittiin Kiteen kaupungin 5 000 euron suuruiselle kehittämistuelle pelisäännöt ja lopullisesti ne hyväksyttiin vuoden 2024 puolella. Tuki on tarkoitettu Kiteellä alkaville teollisuusyrityksille, jotka eivät saa valtion, EU:n tai muita julkisia rahoitustukia käynnistysvaiheeseen. Vuoden 2023 aikana jatkettiin 500 € kehittämisrahan myöntämistä kiteeläisille yrityksille, jotka kehittivät omaa toimintaansa. Lisäksi kehittämisrahasta jatkettiin 500 euron suuruisen lapsirahan myöntämistä kaikista vuoden 2023 alusta alkaen syntyneistä ja adoptoiduista lapsista. Kehittämisrahaa käytettiin myös mm. alkavien projektien, kuten Savonlinnan Seudun Matkailu Oy:n Saimaa Lautasella, Luonto Saimaa 2.0 ja Lake Saimaa Savonlinnan charter -lentojen käynnistämiseen, Kiteen kaupungin palkintoon Business Joensuun järjestämässä Start Me Up -liikeideakilpailussa.

Elinvoima- ja omistajaohjaus -tulosityksikölle kohdistuvat tyhjen kiinteistöjen käyttökulut olivat vuonna 2023 yhteensä 574 644 euroa, kun ne vertailuvuonna 2022 olivat 671 106 euroa. Tekninen lautakunta laskuttaa kaupunginhallitukselta tyhjen kiinteistöjen käyttökulut. Kaupungin talouden kannalta on keskeistä, että tuottamatonta kiinteistömassaa saadaan purettua.

Maakunnallisen yhteistyön tavoitteena on maakunnallinen toimialakehittäminen. Talousarvioon varattiin määrärahat Jetinan (81 000 euroa), Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy:n (50 000 euroa), VisitKarelia Oy:n (31 000 euroa) ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton (224 000 euroa) rahoitusosuuksiin/jäsenmaksuihin. Business Joensuu Oy:n jäsenmaksuun varattiin 265 000 euroa, joka sisälsi 19 250 euron liittymismaksun. Asukaskohtainen maksu oli 24,23 euroa/asukas. Maaseutupalvelujen kuntaosuuteen ja toimitilakustannuksiin varattiin 119 000 euron määräraha.

Konkreettisia elinvoiman kehittämisen kärkiä oli vuonna 2023 kolme. Yksi näistä oli marjojen ja luonnontuotteiden jatkojalostushankkeiden (ELOT ja PAKU) pohjalta suunniteltu teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos, jonka toiminta on suunniteltu käynnistyvän Puhoksessa syksyllä 2024. Lisäksi Kiteen kaupungin ja Business Joensuun yhteistyöllä suunniteltiin elintarvikevientiin tähtäävä KareliaBite-kehittämishanke, jonka tavoite on auttaa kiteeläisiä ja maakunnan luonnontuote- ja elintarvikealan yrityksiä tuotekehittämissä ja viennin käynnistämässä Saksan markkinoille. Lisäksi mm. ProAgrialla ja MTK:lla oli valmistelussa hankkeita, joiden tavoitteena on suomalaisen elintarvikealan ruokaketjun kehittäminen raaka-aineesta jalostuksen ja tuotekehittelyn kautta vientituotteiksi, myös näissä kaupunki oli mukana.

Puhoksen teollisuusalueelle suunniteltiin JTF-rahoitukseen Biotermiinaali-hanketta, joka sisältää modernin, vihreän siirtymän satama- ja bioraaka-aineiden käsittely-, logistiikka- ja varastoinfran rakentamista biotermiinaalialueineen, tiestöineen, pistoraiteineen ja valaistuksineen. Hankekokonaisuus koostuu sekä infraosuudesta että kehittämishankkeesta, hankkeiden kokonaiskustannukset ovat lähes 6 M€. Puhoksen alueelle sijoittumista suunnittelevat AISTI Oy ja Hiil Oy tulevat hyötymään joko suoraan tai välillisesti biotermiinaalialueesta, samoin kuin alueella jo toimivat metsäteollisuuden puunkorjuu-, kierrätys-, logistiikka- ja energia-alan yritykset. Alueelle on rakenteilla myös aurinkovoimaa. Vuoden aikana osallistuttiin aktiivisesti ratkaisujen löytämiseen Stora Enson ja entisen lastulevytehtaan teollisuuskiinteistöongelmissa.

Kolmantena kehittämisen kärkenä olleelle Kiteen AIMO -alueelle Kiteen kaupunki teki yhdessä asiantuntijoiden ja AIMO-alueen toimijoiden kanssa kehittämissuunnitelman. Seuraavassa vaiheessa tarkoitus on kehittää alueen toimintaympäristöä liiketoimintaympäristöksi. Lisäksi olimme aktiivisesti

mukana Suomen Vetylaakso ry:n perustamisessa ja hallitustyöskentelyssä sekä VisitKarelia Oy:n toimintojen siirrossa Business Joensuulle.

Tulosityksikön toimintakate oli -1,7 milj. euroa toteutuen 1,7 milj. euroa talousarviota parempana. Toimintatuotot toteutuivat lähes talousarvion mukaisena. Toimintakulut toteutuivat 1,6 milj. euroa talousarviota parempana, ollen 2,7 milj. euroa. Talousarviossa varauduttiin elinvoiman kehittämisavustuksiin 0,5 milj. eurolla, toteuma 47 tuhatta euroa. Palvelujen ostoihin varauduttiin 2,2 milj. eurolla, toteuma 1,2 milj. euroa. Talousarvion merkittävä alitus johtuu siitä, että vuonna 2023 valmisteltiin elinvoiman hankkeita, joten kuluja ei vielä syntynyt. Biotermiinaali-investointihankkeesta päätös saatiin vuonna 2024.

	TP 2022	TA 2023	TA-muutos 2023	TA + muutos 2023	TP 2023	Tot %
Tuotot	370 683	459 139	450 000	909 139	994 145	109,4
Kulut	-2 080 183	-4 322 873	50 000	-4 272 873	-2 694 481	63,1
* Toimintakate	-1 709 500	-3 863 734	500 000	-3 363 734	-1 700 336	50,5
* Kaupunginhallitukseen nähden sitova taso						

Palvelujen tuottamistapa ja -kustannukset

	TP 2022	TA 2023	TA-muutos 2023	TA + muutos 2023	TP 2023	Tot %
Henkilöstökulut	-39 685	-274 051	-85 192	-359 243	-319 935	89,1
Palvelujen ostot	-1 002 555	-2 676 421	470 000	-2 206 421	-1 181 375	53,5

IHMISET JA YHTEISÖ			
Strateginen toimenpide:			
<i>Vahvistamme kuntalaisten osallisuutta ja vuorovaikutusmahdollisuuksia viestintää kehittämällä.</i>			
	Toimenpiteet	Mittari	
Elinvoima ja omistajaohjaus, viestinnän osa-alue	Rakennamme mallin, joka mahdollistaa järjestöjen ja kylien viestin kanavoitumisen Kiteen kaupungin viestintäkanavien kautta.	Viestintämallin valmiusaste: 2023 toimintamallin testaus ja osa keskeisistä toimijoista mukana; 2024 pääosa keskeisistä toimijoista mukana; 2024 kaikki sen hetkiset keskeiset toimijat mukana; 2025 toteutetaan mallin toimivuuden arviointi ja tehdään tarvittavat muutokset; 2026 loppuarviointi.	
YRITTÄMINEN JA ELINKEINOTOIMINTA			
Strateginen toimenpide:			
<i>Monipuolistamme yritysten tukemista tarjoamalla asiantuntijatukea kasvuhaluille ja kansainvälistyville yrityksille – Kitee houkutteleva paikka kasvavalle yritykselle.</i>			
	Toimenpiteet	Mittari	

<p><i>Elinvoima ja omistajaohjaus, elinvoimatyön osaluue</i></p>	<p>Rakennamme vuoden 2023 aikana elinvoiman kehittymistä tukevan mallin yhteistyössä Business Joensuun ja alueen yritysten kanssa.</p>	<p>Kiteellä toimivien yritysten kokonaisliikevaihto. Tavoitteena nouseva trendi vertailuvuosien välillä.</p> <p>Työvoiman määrä Ely:n tilaston mukaan. Tavoitteena vähenemisen hidastuminen vertailuvuosien välillä.</p> <p>Teollisten työpaikkojen määrän lisääntyminen. Nouseva trendi vertailuvuosien välillä.</p>	<p>—</p> <p>+</p> <p>—</p>
--	--	---	----------------------------

Luettelo Projekteista

Projektin nimi	Hallinnoija	Kesto	Tavoitteet
<p>ELOT-Elintarvike ja luonnontuotteiden teollisen tuotannon kehittäminen Keski-Karjalassa</p>	<p>Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy Keti</p>	<p>1.9.2020 - 31.3.2023</p>	<p>Kehitetään elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden jatkojalostusmahdollisuuksia Keski-Karjalan alueella</p>
<p>Meille Maalle</p>	<p>Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy Keti 1.1.2023 alkaen Keski-Karjalan Jetina ry</p>	<p>1.9.2021-31.12.2023</p>	<p>Tavoitteena on saada seudulle uusia vakituisia asukkaita - samalla työntekijöitä, yrittäjiä, vapaa-ajan asukkaita ja kävijöitä retriitteihin.</p>
<p>PAKU-pakastekuivaus</p>	<p>Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy 1.1.2023 alkaen Kiteen kaupunki</p>	<p>15.11.2021-31.12.2023</p>	<p>Tavoitteena on selvittää ja valmistella Suomen ensimmäisen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitoksen perustaminen Pohjois-Karjalaan.</p>
<p>PK-yrityksille kasvua -hanke</p>	<p>Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy 1.1.2023 alkaen Kiteen kaupunki</p>	<p>1.5.2022-31.12.2023</p>	<p>Tavoitteena on laatia Tohmajärven ja Puhoksen teollisuus-, logistiikka ja palvelualueiden liiketoimintaympäristön kehittämissuunnitelma ja havainnekuvat potentiaalisista markkinointikohteista sekä uusi viestintä- ja toimintamalli invest in -markkinointiin</p>
<p>PreAct_Muutos on mahdollisuus</p>	<p>Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy 1.1.2023 alkaen Kiteen kaupunki</p>	<p>1.8.2021-31.8.2023</p>	<p>Tavoitteena on kehittää yritysten liiketoimintaosaamista, ennakoitavalmiuksia ja muutoskyvykkyyttä koronapandemiatilanteesta elpymiseksi.</p>
<p>European Regions of Gastronomy-Saimaa Candidate 2024</p>	<p>Etelä-Savon maakuntahallitus</p>	<p>1.1.2022- 31.12.2023</p>	<p>Tavoitteena on edistää ruokamatkailun kehittämistä alueella.</p>

Saimaa European Region of Gastronomy -koordinaatiohanke	Etelä-Savon maakuntaliitto	1.8.2023 - 31.5.2025	Saimaa ERG -juhlavuoden 2024 aikana Saimaan alue nostetaan näkyvästi esille kansainväliset mitat täyttävänä matkailukohteena ruokamatkailun ja kulttuurin keinoin
Vastuullinen yritystoiminta Pohjois-Karjalassa -hanke	Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry	1.3.2022-31.12.2024	Tavoitteena on vastuullisuus megatrendien merkityksen, vaatimusten ja mahdollisuuksien avaaminen kaikille yrittäjille
Ilmastokestävä P-K 2030 -hanke (hakuvaihe)	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	1.1.2023-31.12.2023	Kehittää kuntien ilmasto-, energia- ja kiertotalousosaamista ja vakiinnuttaa nämä osaksi kuntien jokapäiväistä työtä. Tavoitteena on myös vauhdittaa alueen elinkeinoelämän kestävä kasvua
Saimaa Lautasella -hanke	Savonlinnan Seudun Matkailu Oy	1.10.2023-30.9.2025	Luoda uusia ruokatuotteita ja -palveluja, kasvattaa niiden kysyntää ja tunnettuutta, parantaa paikallisten raaka-aineiden hyödyntämistä horeca-alalla sekä kasvattaa yritysten osaamispääomaa ruokatuotteissa ja -matkailussa
Luonto Saimaa -hanke (hakuvaihe)	Savonlinnan Hankekehitys Oy	1.8.2023-31.12.2025	Kehittää ympärivuotisia, vastuullisia ja kansainvälisesti vetovoimaisia luontomatkailupalveluja (mm. kalastus- ja talvimatkailu) ja laajempia reitistöjä (mm. pyöräily) Savonlinnan seudulla ja yli maakuntarajojen
SMEOrigin-projekti – Elintarvikkeiden alkuperämerkintöjen hyödyntäminen, kansainvälinen ”policy learning” -hanke	Savonlinnan Hankekehitys Oy	1.3.2023-31.5.2027	Tehostaa elintarvikkeiden suojattujen maantieteellisten alkuperämerkintöjen (esim. Puruveden muikku) hyödyntämistä liiketoiminnassa